

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 4410/20
21.4.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Булајић, председника већа, Станиславе Митровић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., бр. ..., чији је пуномоћник Младен Симић, адвокат из Београда, Вишеградска бр. 11/4, против туженог-противтужиоца ББ из ..., ... бр. ..., ради накнаде штете, одлучујући о жалби туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П бр. 127/10 од 21.9.2018. године, у седници већа одржаној дана 21.4.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П бр. 127/10 од 21.9.2018. године у делу става првог изреке којим је обавезан тужени-противтужилац ББ да тужиоцу-противтуженом ББ на име накнаде штете на ентеријеру пословног простора-кафе бара у ул. ... бр. исплати износ од 21.773.385,92 динара са законском затезном каматом почев од 21.9.2018. године па до исплате, у ставу трећем и четвртом изреке и у ставу петом изреке у делу којим је обавезан тужени-противтужилац ББ из ... да тужиоцу-противтуженом АА из ... на име трошкова парничног поступка исплати износ од 3.321.000,00 динара и у овом делу жалба туженог-противтужиоца ББ из ... се **ОДБИЈА**, као неоснована.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Вишег суда у Београду П бр. 127/10 од 21.9.2018. године у преосталом делу става првог изреке тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца-противтуженог АА из ... да се обавезе тужени ББ из ... да тужиоцу-противтуженом исплати законску затезну камату на име накнаде штете на ентеријеру пословног простора-кафе бара у ул. ... бр. ... на износ од 21.773.385,92 динара почев од 28.11.2016. године закључно са 20.9.2018. године, као неоснован.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу петом изреке пресуде Вишег суда у Београду П бр. 127/10 од 21.9.2018. године, у делу којим је одлучено о законској затезној камати на трошкове парничног поступка, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени-противтужилац ББ из ... да тужиоцу-противтуженом АА из ... на досуђени износ трошкова парничног поступка од 3.321.000,00 динара исплати законску затезну камату почев од дана извршности одлуке па до коначне исплате.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужиоца изјављена против става другог изреке пресуде Вишег суда у Београду П бр. 127/10 од 21.9.2018. године, као недозвољена.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог-противтужиоца ББ из ... за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезан тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом на име накнаде штете на ентеријеру пословног простора-кафе бара у ул. ... бр. ... исплати износ од 21.773.385,92 динара са законском затезном каматом почев од 28.11.2016. године до исплате. Ставом другим изреке одбијен је, као неоснован, тужбени захтев којим је тужилац-противтужени тражио да се обавезе тужени-противтужилац да му на име накнаде штете у висини вредности грађевинских радова на претварању стана бр. ... у ул. ... бр. ... у кафе-бару исплати износ од 2.237.148,00 динара са законском затезном каматом почев од 20.8.2015. године до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је, као неоснован, противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражио да се обавезе тужилац-противтужени да му на име накнаде штете исплати износ од 87.500,00 евра у динарској противвредности на дан исплате по продајном курсу НБС, са законском затезном каматом почев од 3.9.1996. године до исплате. Ставом четвртим изреке одбачен је приговор пребијања потраживања, као недозвољен. Ставом петим изреке обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом надокнади трошкове парничног поступка у износу од 3.321.000,00 динара, са законском затезном каматом од 21.9.2018. године до исплате.

Против наведене пресуде благовремено је жалбу изјавио тужени-противтужилац из свих законских разлога предвиђених одредбом члана 360 став 1 ЗПП (у жалби се наводи члан 373 ЗПП). Жалбене разлоге је образложио и жалбени предлог изнео.

Апелациони суд у Београду испитао је првостепену пресуду у границама разлога одређених у члану 372 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04 и 111/09), који се примењује сагласно члану 506 став 1 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11...55/14) и нашао да је жалба туженог – противтужиоца делимично основана.

Првостепена пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка прописаних чланом 361 став 2 тачка 1,2,5,7 и 9 Закона о парничном поступку а није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 12 ЗПП, (у жалби се наводи члан 374 став 2 тачка 12 ЗПП) на коју се тужени – противтужилац неосновано позива у својој жалби, с обзиром да побијана пресуда нема недостатака због којих се не може испитати, јер изрека пресуде није неразумљива, нити противречи разлозима пресуде, који су о битним чињеницама јасни и непротивречни, нити о битним чињеницама постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини записника о исказима датим у поступку и самих тих записника или изведеним доказима.

Правилном оценом изведених доказа првостепени суд је утврдио да је тужилац био власник стана у ул. ... бр. ... у ..., површине 24 м², да је у периоду од 1992. године до 1996. године извршио претварање овог стамбеног простора у пословни простор-кафић, за који је документацију израдила фирма "...", те да је ангажовао угледног архитекту ВВ за осмишљавање и пројекат ентеријера будућег кафића и надзор над спровођењем радова. За решење ентеријера наведеног кафића од стране Удружења ликовних уметника примењених уметности дизајнера Србије и Одбора фонда "...", архитекти ВВ додељена је награда за најзначајније дело из области ентеријера за ... годину. Ентеријер овог кафића представља културолошко урбано добро, вредно дело примењених уметности у домену ентеријера које обележава једну епоху.

Тужилац је са туженим закључио дана 2.9.1996. године уговор о закупу предметног локала на период од пет година, за износ закупнине од 1.000,00 DEM месечно, при чему је тужени 2.9.1996. године исплатио закупнину за првих 2,5 година закупа, до 2.3.1999. године, укупно 30.000,00 DEM и ступио у посед предметног локала. Чланом 6 став 4 означеног уговора уговорено је да је купац дужан закупљени простор и преузети инвентар чувати са пажњом доброг домаћина као и да се обавезује да по истеку закупа и простор и инвентар преда у исправном стању, те да надокнади сваку евентуалну штету која би настала у току трајања закупа. Тужени је убрзо по ступању у посед локала започео са реновирањем, чиме је неповратно изменио ранији изглед ентеријера. У том периоду почињу сукоби и воде се спорови између тужиоца и туженог, тужилац дана 2.3.1999. године поново улази у посед предметног локала и после пар година га продаје.

Према налазу и мишљењу вештака Факултета примењених уметности у Београду од 28.11.2016. године (који су потписали и бранили проф.арх. Зоран Булајић и Татјана Димитријевић д.и.а.) штета на локалу тужиоца која је начињена девастирањем, демонтажом и рушењем предметног ентеријера – дела примењене уметности након кратке јавне и комерцијалне употребе објекта је вишеструка, дело је дефинитивно уништено, не само као ненадокнадива штета његовом аутору и инвеститору, него као културолошко урбано добро, ванредно дело примењених уметности које обележава једну епоху. Уложена средства у материјализацију локала су неповратно инвестиционо пропала у скоро 100% износу, јер је практично постојао јако кратак рок експлоатације, а тиме и амортизација овог објекта. У случају тржишне продаје предметног локала, поред основних параметара квадратуре, тржишне и грађевинске вредности спрам локације, са новонасталом уметничком вредношћу тужилац би остварио далеко већу вредност од вредности коју су димензионисали у елаборату. Вештаци су процењену вредност пројектно-техничке документације ентеријера и ауторског надзора над реализацијом определили на 12.100 евра, процењену вредност комплетних радова на изради ентеријера – комбинованих занатских, уметничко-занатских и уметничких радова са уграђеним материјалом и израдом определили на 76.020 евра и процену надокнаде за уништену уметничку вредност ентеријера на 88.300,00 евра, што укупно износи 176.420 евра, односно на дан 24.11.2016. године по средњем курсу НБС износи 21.773.385,92 динара.

На овако потпуно и правилно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно поступио када је на основу одредаба члана 12, 21, 581 и 155 Закона о

облигационим односима ставом првим изреке побијане пресуде усвојио тужбени захтев тужиоца-противтуженог налазећи да је тужени-противтужилац одговоран за штету тужиоцу-противтуженом.

Првостепени суд правилно закључује да је тужени својим недозвољеним радњама на демонтирању ентеријера у закупљеном локалу проузроковао штету тужиоцу, да је поступио противно одредби члана 6 став 4 уговора о закупу, да је тужилац је желео да створи вредан и луксузан локал због чега је ангажовао познатог архитекту за израду пројекта ентеријера и надзор на његовој изради, дуго и пажљиво је изводио радове, уложио је осим великих новчаних средстава и свој ентузијазам у тај простор, па је успех био очигледан и валоризован је, поред осталог додељивањем награде за ентеријер архитекти ВВ због чега нема сумње да је тужилац све то предочио туженом.

Правилно је првостепени суд оценио да се тужилац оправдано поуздао у одредбе уговора о чувању предмета закупа, да је ангажовао адвоката за закључење уговора, поуздао се у савесност свог сауговорача, па му се не може пребацити што није предузео још нешто у циљу заштите и чувања предмета закупа. Тужени је поступио супротно својој уговорној обавези, противно закону и противно начелу дужности пажње доброг домаћина, које начело диктира да је страна у облигационом односу дужна да у извршавању своје обавезе поступа са пажњом која се у правном промету захтева у одговарајућој врсти облигационих односа (пажња доброг привредника односно пажња доброг домаћина). Према стандарду доброг домаћина од појединца се захтева пажња просечно пажљивог човека одређене средине, које се узима као мерило за утврђивање понашања појединца, учесника облигационог односа. Пажња доброг домаћина у односу на обавезу туженог као закупца, подразумевала је његову обавезу да предмет закупа чува у примљеном стању, да се стара да не дође до оштећења предмета закупа, да у случају евентуалног оштећења штету отклони, али не и право да својеволјно, по свом нахођењу мења постојећи ентеријер. На то није имао право према одредбама уговора. Његова уговорна и законска обавеза је била да употребљава ствар само онако како је одређено уговором. Тужени је вршећи потпуну измену затеченог ентеријера, грубо прекршио стандард дужне пажње при извршавању својих уговорних обавеза, стандард доброг домаћина, при чему је грубо повредио закључени уговор и таквим скривљеним понашањем причинио је штету тужиоцу и дужан је да му је надокнади. Приликом измене затеченог ентеријера предметног локала тужени је поступао својеволјно, са намером да ентеријер измени у складу са својим потребама и према свом нахођењу, за то није тражио тужиочеву сагласност, па радња туженог представља намерно проузроковање штете. Стога ове радње, осим што представљају поступање противно стандарду доброг домаћина, представљају и поступање противно начелу савесности и поштења и противно добрим пословним обичајима.

Правилно је првостепени суд поступио и када је одбио противтужбени захтев туженог-противтужиоца и донео одлуку као у трећем ставу изреке оценивши да је основан приговор застарелости овог потраживања сагласно одредби члана 376 Закона о облигационим односима. Наиме, према наводима туженог он је фактички, од самог ступања у локал, односно од предузимања радова на преуређењу ентеријера предметног локала био опструиран од стране тужиоца, услед чега је трпео штету у висини плаћене закупнине за сваки месец почев од 03.09.1996. године (првих 11

месеци током којих локал није могао да обавља делатност) до августа 1997. године као и штету у висини изгубљене добити почев од 2.3.1999. године до 2.9.2001. године, јер му је тужилац дана 2.3.1999. године одузео посед локала, па је тужени стога од самог момента предузимања радњи којима га је тужилац сметао у обављању делатности односно од 2.3.1999. године сазнао за учиниоца а за штету је сазнавао крајем сваког месеца у периоду од 3.9.1996. године до августа 1997. године и од 2.3.1999. године а закључно са даном 2.9.2001. године када је бележио губитак у пословању. Како је противтужба поднета 19.4.2005. године, након протекла рока од три године од сазнања туженог за штетника и за последњи доспели износ штете за период од 2.8.2001. године до 2.9.2001. године, за сваки месец у току наведених периода, сва потраживања туженог застарела су закључно са 3.9.2004. године.

Правилна је одлука првостепеног суда из става четвртог изреке пресуде. Тужени је током поступка истакао приговор пребијања потраживања истичући да има потраживање према тужиоцу које му је утврђено пресудом Првог општинског суда у Београду П бр. 7851/03 од 17.11.2006. године (правноснажном дана 10.10.2010. године а извршном дана 30.9.2011. године) којом је ставом другим изреке усвојен тужбени захтев тужиоца ББ и обавезан тужени АА да му на име накнаде материјалне штете за возило исплати износ од 934.590,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.3.2006. године па до исплате, а ставом четвртим изреке тужени АА из ... обавезан је да тужиоцу ББ на име трошкова парничног поступка исплати износ од 189.900,00 динара. Првостепени суд је правилно оценио да истакнути компензациони приговор није дозвољен у складу са одредбом члана 341 Закона о облигационим односима којим је прописано да не може престати пребијањем потраживање настало намерним проузроковањем штете. Тужени био упознат са чињеницом да је архитекта ВВ за решење ентеријера предметног локала био награђен од стране УЛУПУДУС-а и Одбора фонда "... " наградом за најзначајније дело ентеријера за 1996. годину, био је упознат са одредбом Уговора о закупу према којој је предмет закупа требало да чува са пажњом доброг домаћина а упркос томе је својевољно, у намери да у складу са својим нахођењем уреди закупљени простор, предузео радње којима је у тој мери оштетио постојећи ентеријер да је било немогуће успоставити раније стање, па се у конкретном случају ради о намерном проузроковању штете.

Дате разлоге првостепеног суда у овом делу као правилне, аргументоване и на закону засноване прихвата и другостепени суд. И по оцени Апелационог суда на основу савесне и брижљиве оцене изведених доказа првостепени суд је чињенично стање правило и попуто утврдио, а материјално право је правилно примењено, што није доведено у сумњу жалбеним наводима туженог – противтужиоца.

Жалбено указивање да је првостепени суд учинио повреду правила поступка тиме што је поклатио веру исказу вештака који су у складу са ЗПП морали бити изузети, јер се радило о лицима која су пре него што су ангажована као вештаци у овом поступку имали претходна сазнања о личностима архитекте који је предметни пословни простор дизајнирао, као и о самом предметном локалу, па је првостепени суд морао по службеној дужности да изузме ове вештаке, не могу се прихватити као павилни. Ово имајући у виду чињеницу да Закон о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04 и 111/09), који се на основу члана 506 став 1 важећег ЗПП примењује у конкретном случају садржи одредбу члана 253 о искључењу – изузећу

вештака које странка може ставити до одређеног момента – чим сазна да постоји разлог за изузеће, а најдоцније пре почетка извођења доказа вештачењем (став 2) а ако је странка сазнала за разлог за искључење или изузеће после извршеног вештачења и приговара вештачењу из тог разлога, суд ће поступити као да је захтев стављен пре извршеног вештачења (став б), а што тужени – противтужилац у току поступка није учинио, нити постоји одредба која садржи обавезу суда да по службеној дужности изузима вештаке.

С тим у вези, неосновани су и наводи жалбе да је вештак Зоран Булајић био председник Удружења ликовних уметника примењених делатности и дизајна Србије из ког разлога је био у предметном локалу због чега је у конфликту интереса па је његова непристрасност доведена у питање и суд је морао да га искључи. Правилно цени првостепени суд да је проф.арх. Зоран Булајић је у свом исказу навео да не стоји примедба о идентификацији предметног ентеријера, јер је био у Одбору за установљавање награде “...” те године је био председник УЛУПУДС-а, да иако није био члан жирија који је те године доделио награду, да је због интегритета награде обишао све предложене ентеријере, да је лично видео и разгледао конкретни ентеријер, да је препознао и идентификовао ентеријер и на фотографијама у списима.

Вештак Зоран Булајић је потврдио да је по статутарној дужности и обавези обишао предметни локал “...” када је предложен за награду, а разгледао га и седео у њему са осталим члановима одбора и недвосмислено га идентификовао на приложеним фотографијама у судском материјалу, те да нема никакве дилеме да се ради о истом објекту и ентеријеру, чиме је оповргао тврдње туженог да се не ради о истом објекту, јер је идентификовао објекат “...” због чега није од значаја да ли се локал зове “...” или “...”. И сам архитекта ВВ је у свом исказу навео да се у добијеној награди ресторан (првобитна идеја је била да кроз прозор из ретро шанка продају пицу али за то није било услова) зове зато што је то назив под којим га је он евидентирао у својој архиви, тако га је назвао јер му је личио на мали дворач, а власник после бира име.

Код чињенице да су вештаци потврдили да је архитекта ВВ за предметни локал добио награду, а која се и налази у списима предмета без утицаја су жалбени наводи којима се даље оспорава да је наведени архитекта добио награду за ентеријер предметног локала као и исказ тужиоца у делу у коме се изјашњавао о тој награди.

Без утицаја су и жалбени наводи којима се указује да су првобитно одређени вештаци (појединци) одбили да изводе вештачење из разлога непотпуне документације, да је пројекат за адаптацију радила кућа из, који је непрописно спакован без овере надлежног органа па је за једног од тих вештака био потпуно неупотребљив. Ово из разлога јер после таквих изјашњења одређених вештака појединаца по предлогу тужиоца вештачење је поверено Удружењу судских вештака који су вештачење обавили (налаз и мишљење од 27.07.2007. г. дали су вештаци арх. Иван Ратковић и Мр Лепосава Милошевић Сибиновић, акад. вајар а стални судски вештак Радослав Маричић за област грађевинарства дао је налаз и мишљење од 18.06.2009. г.) после чега је по предлогу туженог одређено вештачење управо преко Факултета примењених уметности и Грађевинског факултета из чега произилази да су стручне институције могле да обаве овакво вештачење на бази доступне документације. То потврђују и вештаци Факултета примењених уметности када се изјашњавају да одређени вештаци

нису хтели да уђу у реконструкцију и вештачење израде као они који су морали су да цртају и да реконструишу просторне детаље и елементе.

Вештаци Факултета примењених уметности у Београду су у налазу и мишљењу од 28.11.2016. године таксативно навели коју документацију су користили, пројектно техничку и фотодокументацију која је приложена у предмету (фотографије из списка обезбеђења доказа Првог општинског суда у Београду Р1 2876/96 што је првостепени суд констатовао увидом на рочишту дана 26.05.2003.године), па су неосновани жалбени наводи да вештаци нису јасно одговорили на основу којих пројеката је вештачење урађено. Вештаци су вештачење извели разматрајући целокупно стање у спису и приложену документацију односно извршили увид у списе и приложене доказе (па и налазе вештака) коначни закључак о насталој штети су дали по свом најбољем знању и умећу и на основу правила струке.

Поред тога, вештаци Факултета примењених уметности у Београду су констатовали да пројекат ентеријера који се налази у предмету је књига графичких прилога који представља радионичке цртеже арх. ВВ, да пројекат у списима нема све потребне елементе али непостојање комплетног пројекта ентеријера не значи да он не постоји јер оваква врста ентеријера није могла да се уради без комплетних цртежа и детаља који су вештаци могли само да реконструишу у овом предмету сагледавањем свих детаља, обимном анализом фотографија у списима као и реконструкцијом процеса израде ентеријера. Појаснили су да је архитекта ВВ урадио основу тог пројекта, да је вероватно имао још своје документације која тужиоцу није била на располагању. Архитекте у то време су радиле ентеријер тако што су радили детаље, цртеже тих детаља, у малој размери су доносили директно на лице места где су радили, без тих детаља овакав ентеријер не би могао да се уради. У конкретном случају пројекат адаптације стана у локал урадила је фирма ..., после те процедуре архитекта ВВ није био у обавези да доставља комплетан повезани пројекат. Објекат је рађен као макета, технички у радионици су рађени подужни рељефни профили на машинском алату, дакле машински део комбинован са ручним радом а већи део посла је урађен на лицу места склапањем односно пасовањем, као макета Р 1:1, што значи у природној величини и да је на објекту дефинисао материјале по описима у пројекту.

Са овим детаљним изјашњењем вештака о пројектној документацији из тог времена и начину на који се тада радило сагласан је и исказ сведока ВВ кога је правилно првостепени суд прихватио, а који је детаљно објаснио на који начин је пројектовао локал, у којој размери је радио пројектну документацију, да су то извођачки пројекти који се залепе на зидове и мајстори по томе раде, што је у сагласности и са деловима тог пројекта који постоје у списима (руком цртани цртежи), па није од утицаја да ли је он знао колико су радови коштали, јер је и сам навео да није изводио радове већ их је надгледао а при том у исказу је навео да је локал имао скупocene елементе, радови су били специфични, цео ентеријер је био стилски што указује да је знао за њихову вредност. Такође на питање туженог да ли има пројектну документацију изјаснио се да вероватно нема али да би могао да погледа, из чега не произилази да је рекао да нема пројектну документацију како се то жалбом погрешно тврди.

Без утицаја су наводи жалбе којима се оспорава вредност израде идејних

решења, идејног и главног пројекта где је дата цена архитекте и пројектни надзор архитекте укупно по вештацима 12.100 евра што је супротно исказу архитекте ВВ који је навео да је плаћен у износу између 3.000 дем и 4.000 дем што је супротно и исказу сведока ГГ који је навео да су тужилац и он платили архитекту ВВ 3.000 дем, а док су за целокупно опремање локала уложили средства у износу од по 6.000 дем што би значило да је целокупно опремање коштало сведока и тужиоца 12.000 дем, као и жалбени наводи о контрадикторности исказа тужиоца у погледу износа који је уложио у предметни локал. Наиме, вештаци су се изјаснили да овакве изјаве нису релевантне јер је њихова дужност утврђивање стварне вредности у односу на све факторе који одређују пројектантску вредност, дакле афирмација архитекте, тржишну вредност његових радова, остале параметре карактеристике ентеријера које је радио и остале пројектантско стручне параметре које се узимају у обзир. Такође су навели да су имали у виду исказе сведока, исказ архитекте ВВ и мајстора који су изводили радове што је оквирно утицало на њихово мишљење али суштина је била затечено стање и реконструкција коју су урадили наспрам фотографија које су имали. Сам тужени је на записнику од 04.03.2005. године изјавио да прихвата као аутентичне све фотографије које је тужилац доставио осим фотографија 3, 9 и 21 и да су те фотографије настале у поступку обезбеђења доказа судског вештака Драгана Кркијића, на основу којих су вештаци извршили реконструкцију које управо показују како је предметни локал изгледао, па су неосновани жалбени наводи да је околност изгледа локала неразјашњена.

Цењени су и жалбени наводи да је досуђен износ вишеструко већи од тржишне вредности предметне непокретности од само 24 м² како тада тако и сада као и да материјална штета није настала обзиром да је тужилац продао предметни локал (не зна се када и за коју цену) али су и ови наводи неосновани. Ово из ралога што су вештаци Факултета примењених уметности у Београду објаснили да се површина ентеријера у квадратима која је обрађена у налазу зове развијена површина која подразумева обрађену површину пода, плафона, зидова, детаља и ентеријерских елемената у простору а што је нарочито битно код тих ручно рађених ентеријера и у томе је њихова уникатност, те да она обухвата око 200 квадрата а и више ако се имају у виду стилизоване кривине али да та површина није битна за израду налаза и мишљења јер је упитању једно уметничко дело, већ представља само објективни оквир. Поред тога, у конкретном случају небитно је када и за колико је тужилац продао предметни локал обзиром да су вештаци Факултета примењених уметности у Београду вештачили његову вредност пре него што је издао у закуп туженом, њихово вештачење не обухвата вредност изведених грађевинских радова на адаптацији стана у локал а што је био предмет вештачења Грађевинског факултета у Београду који је дао висину вредности изведених грађевинских радова на адаптацији стана у локал (који је био предмет захтева тужиоца који је првостепени суд одбио у ставу другом изреке пресуде) и који је без утицаја на одлучивање осим у делу у коме се напомиње да завршни ентеријерски радови који због специфичности радова и јединственог дизајна имају посебну уметничку вредности и представљају највећу инвестицију у процесу реновирања (која није била предмет овог вештачења) у конкретном случају значајно превазилазе вредност наведених припремних радова за извођење ентеријера.

Без утицаја су и жалбени наводи да је налаз вештака непроверљив било ком другом стручњаку, да су вештаци консултовали радионице али то не значи да су тачно и

на проверљив начин утврдили врсту, вредност и количине уређених материјала, обзиром да нису поседовали документацију о уграђеним материјалима. Наиме, правилно цени првостепени суд да су вештаци истакли да у предмету конкретног вештачења, искусни стручњаци могу са великом прецизношћу димензионишући фазе операција и компаративним методама, утврдити на који начин, како, од којих материјала и којим средствима су израђени елементи конкретног ентеријера, да то укључује компарацију са другим сличним објектима које је арх. ВВ пројектовао и реализовао у Београду и окружењу тих година. Приликом конкретног вештачења консултовали су три радионице за дрво и комбиноване радове и процене тих извођача усаглашавали са својом анализом. Изјаснили су се да за остале позиције, на основу стварних доказа – идејног пројекта, детаља, фотографија фаза рада и готових елемената, као и поређењем са осталим изведеним радовима – ентеријерима из опуса арх. ВВ из тог периода, може се са сигурношћу реконструисати и извештачити вредност елемената предметног ентеријера. Материјал који им је суд доставио био је довољан да реконструишу и извештаче вредност радова ентеријера, његову материјалну вредност, са великом вероватноћом од 95% тачности, да није спорно да би још неке чињенице биле потребне да се апсолутно прецизно утврди вредност, али у сваком случају приложени материјал и докази били су довољни да се експертиза уради ваљано и релевантно. Навели су да би приказивање у материјалу вештачења радних калкулација и интерних параметара приликом рачунања сваке позиције било неразумљиво и непотребно суду, да су зато дате, не паушалне, него сведене рекапитулативне количине, описи и цена за сваку позицију. У погледу димензионисања нематеријалне, уметничке вредности конкретног дела примењене уметности које је девастирано, навели су да су узели у обзир културно-уметничку валоризацију исказану кроз добијену награду архитекте и вредновање његовог великог и вредног стваралачког опуса и остварене резултате, као што се рецимо одређује вредност неке слике реномираног и угледног сликара.

Првостепени суд правилно прихвата у целисти налаз и мишљење вештака јер и по налажењу другостепеног суда дато вештачење Факултета примењених уметности у Београду је јасно, стручно и свеобухватно и непристрасно израђено. Представници Факултета примењених уметности су за потребе вештачења, проучили бројну расположиву документацију у списима, прибавили су и све друге потребне податке, до детаља су анализирали поступак, рад и утрошен материјал на изради спорног ентеријера, радили су реконструкцију извесних позиција према начину како је пројектовао ВВ, чији рад и начин реализације је проф. Зорану Булајићу добро познат, стручно су објаснили зашто се ради о ванредном делу примењених уметности, јасно, исцрпно и аргументовано су изнели и бранили налаз, одговорили на сва постављена питања и као искусни стручњаци у својим областима дали коначни закључак о насталој штети по свом најбољем знању и умећу и на основу правила струке.

Другачијем одлучивању не води ни жалбено указивање да су вештаци констатовали да је повређено ауторско дело и тиме ауторско право архитекте ВВ због чега је тужени-противтужилац указао на недостатак активне легитимације за накнаду нематеријалне штете због тога што је ималац тог права искључиво сам аутор а тужилац није доставио никакав ауторски уговор између њега и аутора па је нејасно по ком основу тужилац уопште захтева тај вид штете. Ово са разлога што је првостепени суд утврдио да је тужилац био власник предметног локала чиме је ценио и прихватило да је исти активно легитимисан а оценио је и ове наводе жалиоца наводећи да тужени

упорно покушава да оспори висину штете утврђену из налаза и мишљења вештака Факултета примењених уметности у Београду, поред осталог и наводима да ауторско дело ВВ нема значаја за разрешење спорног односа међу странкама које становиште сматра погрешним будући да је ВВ својим пројектом ентеријера на основу кога су изведени радови под његовим надзором дао ауторски печат предметном локалу чиме је у знатној мери увећана његова вредност коју стручњаци могу искуствено проценити, па и у комерцијалном смислу јер овај ентеријер доноси већу материјалну добит него да је био дело анонимног аутора, које становиште у свему прихвата и другостепени суд.

Цењени су и наводи жалбе о противречности исказа тужиоца и сведока ДД са садржином уговора о закупу, који наводи су неосновани, имајући у виду да је првостепени суд прихватио исказ тужиоца и наведеног сведока који нису противуречни садржини уговора о закупу, а то што је наведени сведок навео да је у уговору писало да у локалу не може ништа да се преправља зато што је уникатан локал води закључивању да се радило о његовој интерпретацији одредаба уговора о закупу о чувању предмета закупа из члана 6 став 4. Супротно наводима жалбе тужени означеним уговором о закупу није био овлашћен на било какву адаптацију на локалу без сагласности тужиоца.

И по налажењу другостепеног суда, првостепени суд је уверење о чињеницама за своју одлуку правилно засновао на исказу тужиоца и сведока ВВ, ДД, ЂЂ, ЕЕ, ЖЖ, ЗЗ, ИИ, ЈЈ и КК, који сви сведоци су у склопу својих сазнања о чињеницама о којима су се изјашњавали дали јасне, уверљиве и међусобно сагласне исказе чиме су у потпуности потврдили исказ тужиоца. Правилно првостепени суд није прихватио исказ туженог и сведока ЈЈ и ЈЈ у делу којим описују затечено стање ентеријера тако што минимизирају квалитет изведених радова и њихову вредност као и измене које је тужени извршио и настале последице.

Због тога се неосновано у жалби поново даје оцена исказа сведока ЂЂ и ЖЖ и образлажу контрадикторности, цени исказ сведока ЂЂ у погледу изведених радова у локалу, посебно имајући у виду да су се вештаци изјаснили да су им искази сведока били релевантни по питању да је локал постојао, да је извођен, да су ту били мајстори, да је завршен што су докази конкретном постојању и рађеном ентеријеру, а не за реконструкцију јер они то раде на други начин, кроз стручно техничке параметре. Неосновано се у жалби указује и да је суд поклатио веру исказу тужиоца који наводи да тужени није имао право ни на какву адаптацију што је супротности са чланом 6 уговора о закупу којим је тужени овлашћен да може извршити нужне адаптације на тераси. Ово из разлога што се предмет овог спора не односи на адаптације на тераси већ на локалу, о чему се тужилац и изјашњавао у свом исказу који је суд и прихватио.

Поред тога, исказ ЖЖ жалилац покушава да представи контрадикторним, тако што се наводи да је сведок на рочишту 20.4.2005. године на питање да ли се сећа у ком периоду је изводио радове за тужиоца у предметном локалу навео, одговорио 1991. или 1992. године, док на даље питање да ли се сећа када га је тужилац звао да се распита у вези преправке урушеног објекта одговорио је “прошло је 2-3 године” па како је тужени у посед предметног локала ступио током 1996. године из исказа наведеног сведока је јасно да је тужилац њега контактирао ради поновног извођења радова и поправке уништеног ентеријера минимум годину дана пре него што је тужени ступио у посед предметног локала а што је сагласно наводима туженог да предметни локал није

изгледао и имао ентеријер какав тужилац наводи у моменту његовог преузимања предметног локала. Овакво закључивање жалиоца је погрешно из разлога што је исказ сведока ЖЖ првостепени суд правилно ценио и у целости прихватио а исти није контрадикторан јер се сведок управо изјашњавао да је 1991. или 1992. године изводио део грађевинских и столарске радове у локалу са ВВ код кога је незванично био запослен и на школовању, као и да је видео локал када је био порушен, долазио је јер га је тужилац консултовао за поновну адаптацију, па му је рекао да мора све из почетка, а на питање када је то било одговорио је да се не сећа због чега је наведени одговор на коме сада инсистира жалилац у погледу времена када је то било дао непрецизно, што је и логично јер је саслушаван десет година након тог догађаја.

Неоснованим су оцењени и жалбени наводи да околност да је предметни локал добио награду и да је имао уметничку вредност није констатована одредбама уговора о закупу, да нема поузданих доказа да је тужени икада обавештен од стране тужиоца о истом, те да се из тог разлога не може ни утврдити намера туженог за намерно проузроковање штете обзиром да је за постојање такве намере неопходно постојање свести о вредности ентеријера. Првостепени суд правилно закључује, да је тужени поступио противно уговорној обавези и супротно начелу пажње доброг домаћина па својевољна измена затеченог ентеријера без сагласности тужиоца представља намерно проузроковање штете. Поред тога, сам тужени је у свом исказу навео да је у документацији видео да је награду добио ресторан ..., да колико се сећа локал у који је он ушао носио је назив ..., а он није проверавао да ли је он добио награду, из чега управо произилази да је и тада имао сазнања да је предметни локал добио ту награду и да је о његовој вредности био обавештен. Следом изнетог, супротно наводима жалбе, правилно је одлучено о приговору пребијања јер штетник који је намено проузроковао штету мора ефективно да испуни своју обавезу и не може, уместо тога, да захтева пребијање те своје обавезе са неком обавезом, коју по неком другом основу, има оштећени према њему.

Осталим наводима жалбе не доводи се у сумњу правилност и законитост побијане одлуке, због чега, иако цењени, нису посебно обрађени на основу овлашћења другостепеног суда из члана 382 ЗПП.

Међутим основано се жалбом туженог-противтужиоца побија правилност одлуке о припадајућој затезној камати на износ досуђене накнаде штете због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 189 став 2 Закона о облигационим односима прописано да је да се висина накнаде штете одређује према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја кад закон наређује шта друго. Из ове одредбе произилази да се обим обавезе штетника утврђује у време доношења судске одлуке када штетник пада у доцњу са обавезом накнаде штете и од када оштећеник као поверилац има право на затезну камату сходно члану 277 истог Закона.

Стога тужиоцу-противтуженом на досуђени износ накнаде штете затезна камата припада од дана доношења одлуке 21.9.2018. године, а не од дана вештачења како је то досудио првостепени суд, због чега је камата досуђена од дана првостепеног пресуђења до исплате, а у преосталом делу побијана одлука је морала бити преиначена.

Правилна је одлука о трошковима поступка јер је донета правилном применом одредаба члана 149, 150 и 159 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 125/04, 111/09, 36/11, 53/13-Одлука Уставног суда) и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и таксене тарифе из Закона о судским таксама важеће у време обрачуна, а с обзиром на успех тужиоца-противтуженог у спору.

Међутим, првостепени суд није правилно применио материјално право када је тужиоцу досудио законску затезну камату на износ трошкова парничног поступка на који је обавезао туженог, почев од дана доношења пресуде па до исплате.

Даном доношења одлуке настаје обавеза на страни дужника да накнади супротној странци трошкове поступка, али се рок у коме странка, односно дужник, треба да испуни ту обавезу не подудара са даном доношења судске одлуке, јер су одредбом члана 333 став 1 и 2 ЗПП прописани рокови у којима је странка дужна да изврши чинидбу одређену судском одлуком. Одредба члана 324 ЗОО, којом је регулисана дужничка доцња, прописује више ситуација у којима дужник долази у доцњу. Једна од тих ситуација је и она када је време у коме обавезу треба испунити одређено, као што је овде случај, и тада дужник пада у доцњу када то време - за добровољно испуњење обавезе, протекне. Међутим, имајући у виду да против првостепене одлуке о трошковима поступка незадовољна странка има право жалбе, уколико би он то своје право искористио, то би довело до одлагања наступања доспелости обавезе накнаде парничних трошкова. У том случају, дужник (парнична странка) пада у доцњу тек - када одлука о трошковима парничног поступка постане правноснажна (било протеком рока за жалбу, уколико се странка није жалила, било доношењем правноснажне одлуке по жалби) и када протекне рок за њено добровољно испуњење. Дакле, долазак дужника у доцњу се у оваквој ситуацији подудара са тренутком када одлука суда, којом је он обавезан да накнади парничне трошкове, постаје извршна. Наравно, то за собом последично даје право повериоцу из извршне исправе да од дужника потражује и затезну камату сагласно одредби члана 277 став 1 ЗОО.

С обзиром на изложено одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде на основу члана 375 и 387 тачка 2 ЗПП, као у ставу другом и трећем изреке на основу члана 373 став 1 тачка 5 у вези са чланом 380 тачка 4 и 387 тачка 2 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 125/04 и 111/09) који се примењује сагласно члану 506 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11 ...55/149).

Одлука у ставу четвртм изреке ове пресуде донета је на основу члана 374 ЗПП јер тужени-противтужилац нема правни интерес да пресуду побија у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца-противтуженог.

Имајући у виду да тужени-противтужилац није успео у другостепеном поступку, то је одбијен као неоснован његов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка у смислу члана 149, 150 и 161 ЗПП.

Председник већа-судија
Зорица Булајић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић